

Szerkesztőségi iroda:
Főpiac, Ceulak-féle ház,
hová a lap szellemi részét
illető közlemények
küldendők.

Kiadó hivatal
Póllák Mór könyvnyomdája,
hozá a hirdetések és
előfizetési pénzek
bérmentesen intézendők.

NEMERE.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap.

A háromszéki „Házipar-egylet” és a „sepsi-szentgyörgyi önkényes tüzoltó-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap hetek
kint kétszer:
csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési feltételek:
Helyben házhoz hozva, vagy
vidékre postán küldve

Egész évre . . . 6 ft — kr.
Fél évre . . . 3 ft — kr.
Negyedévre . . . 1 ft 50 kr.

Hirdetmények díja:
3 hasznos petit-sorért, vagy
annak helyéért 6 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyitlatter sora 15 kr.

Előfizetési felhívás

„NEMERE”
IX. évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

jan.—márczius 1 ft 50 kr.
jan.—június 3 ft — kr.
jan.—december 6 ft — kr.
Külföldre egész évre 8 ft — kr.

Az előfizetési pénzek a „Nemere” kiadóhivatalának Póllák Mór könyvnyomdájába Sepsi-Szentgyörgyre küldendők.

Előfizetőink szívesen kérjük előfizetéseiket megújítani, miután felesleges példányokat nem nyomtatunk.

A „Nemere” kiadóhivatala.

Baró Kemény Gábor körlevele.

A napokban közölték a lapok Kemény Gábor körlevelét az ország törvényhatóságaihoz, melyet lapunk a körlevél nagy terjedelme miatt nem vehetett át. Ezen körlevél, mint a „N. H.” mondja, valóságos programja az új miniszternek. Az új kereskedelmi miniszter új formákat törekszik meghonosítani Korábbi miniszterünk a parlamentben szoktak elmondani programjikat, néha — mint például Tisza Lajos — csak távozásukkor „pour fair regretter les adieux”, mások — mint gróf Zichy József — mindig beépítettek; báró Kemény Gábor szakított a tradíciókkal Főbb eszméit körvonalazta tisztviselői körében s most részletes programot ad a törvényhatóságoknak.

TARCA.

Gyermekkori emlékek

A mulat el nem tölti
Boldog emlékek soha;
Az is láj, a mit elvett,
Az is, mit meghagyta.
Dr. Eötvös.

I.

Bizony rég volt az, a miről itt írni akarok. A kort Bach-korszaknak nevezték és úgy nevezik ma is, a kik emlékeznek még rá. Meglehet, hogy sokaknak keserű emlékü, én azonban édesen emlékszem vissza e korra, mint gyermekéveim legszebb napjaira. Mint öntudatlan gyermek nem érezhettem az abszolút rendszer nyomasztó hatását; rámnézve tökéletesen mindegy volt, akármiféle kormányforma létezett is Magyarországon. Egyet azonban feledni nem fogok: az akkori fináncok, vagyis a modern republikánusok azon odaadó buzgóságát, melylyel az abszolút kormány rendteit végrehajtani igyekeztek. Eleven emlékezetemben van, hogy egy alkalommal szomszédunk miként tréfálta meg őket. Keresték a „forrózást” mindenfelé, a nélkül, hogy rákadtak volna. Egy hely volt csak, melyet még ki nem kutattak, t. i. a „híju”, hova máskor legelőszőr szoktak felmenni. Létrát hoztakak tehát s a diadal biztos reményében haladtak azon „fog”-ról „fogra” felfelé. Szomszédunk bajusza alatt mosolygva nézte az egész jelenetet s midőn már fenn voltak, a létrát megfogván, a következő szavakkal vitte ki az udvarra: „Ha nem kaptok, kaptok!” Nem is kaptak biz azok semmit egyebet annál, mit a ház igazt. Ez ugyanis ki adta a rendeletet a házbelieknek, hogy a biztos helyre eldugott „forrózást” azonnal „fel kell tenni” s kifőzni a finánc urak személtárára. Ő maga is dolga után látott. Naplement körül a „fenn feledett” fináncok megúván a sok „székéren mentezést”, könnyörögni kezdettek, hogy eressze le őket füstös

Ugy tetszik nekünk, a miniszter ur okoskodása ez alkalommal egészen jó helyre van adozálva. A nagy közönség s első sorban a törvényhatóságok urai azok, a kikre a hazai közgazdaság modern alapra fektetésének nehéz feladata vár Nagy fájdalom, hogy ez így van; mert őszintén mondhatjuk — mi nem nagyon vérmes reményeket fűzünk a megyei urak reform-törekvéséhez. A földmívelési miniszteriumnak nem is ez az első kísérlete. Ez előtt egy évvel már adott ki egy körrendeletet Trefort ur, a melyben a közigazgatási bizottságok ily irányba tevékenységét szabályozta. Ugy látszik, a maga magában üdvös rendelet azonban a papíron maradt, legalább eddigelé nem hallottuk scholsem az így kezdeményezett mozgalom megindítását. Sőt jövőre sem fűzünk hozzá túlságos reményeket. A korábbi kísérletek, a statisztikai megbízottak, a gyakorlati téren keresztül vitt kísérletek, házi ipar kérdés, borkezelés, sajtóképzés stb. mind felig-meddig sikerültek csak s ha leplezetlenül akarjuk bevallani, saját magunk előtt bevallani állapotainkat: nem lehet mondanunk mint azt, hogy oly prókátor nevezett vagyunk, a melynek nincsenek képzett jogászai, és oly agrárkultur állam, a melynek nem csak az állami, de a társadalmi téren is legelhanyagoltabb gyermeke éppen maga a földmívelés.

Báró Kemény Gábor érzi a vádat, mely az igazságban tisztevé államháztartásunk eredményeképpen nehezedik az általa vezetett tárcára. Éreznie is kell Miniszteriumának legkitűnőbb szakfőfője. A kulturmérnökök meghonosításáról szólva a nyílvánosság előtt nagyon is leplezetlenül mondotta ezt ki. A földmívelés államfenntartó fontossága van méltányolva az új miniszter körirátában, és még egy más helyre ható momentum, a mely ökvetlenül szemébe tünik mindenkinek, ki hazai közgazdasági viszonyainak nyomorúsága felett valaha komolyan gondolkozott.

börtönükből. Hanem a tréfás gazda ott hagyta tovább is, ott hagyta a hivatalos 48 óráig. Szegényeknek ekkorra a szemök egészen ki volt dagadva a sok füsttől s hozzá még oly ősekek voltak, hogy alig tudtak a létrán megmászorogni. Soha életemben nem láttam szelidebb két embert ezeknél. Hozzá is láttak csiki cséplő módra az elejőbe helyezett jó ebédhez és a fogságuk ideje alatt kifőzött jó mézes pálinkához.

Ez volt utolsó látogatásuk helységünkben. Történt pedig ez az eset egy 1854 körül. Onnan tudom oly biztosan, mert ezen tőlen kaptam én is meg a „sulykot” s a tőlem annyira szeretett és imádtott első fanyelű bicskót, mint tilinkó- és bakszán*) készítesí vágyaimnak netovábbjait.

De kérhető az eddigiek által bizonyosan ki nem elégitett olvasó, hogy hát mi volt tulajdonképen az a „sulykok”.

Elmondom azt is.

Istenben boldogult szegény mostoha apám (ki csak a világ előtt, de életemben soha sem volt mostoha) az említett év őszének egyik napján a következő hírral lepte meg anyámat:

— No hallod-e, a legényt holnap iskolába kell küldeni, különben meg fognak büntetni.

Az a „legény” én voltam. A „legénynek” címzés kiváltsága volt mostoha apámnak élete utolsó órájáig. Midőn haldokolt szegény, távol voltam a szülői háztól és utolsó szava is az volt: „Életemben bár csak még egyszer láthatom vala meg azt a legényt.” Szerettem az öreget, mert jósaága által elfeledtette velem az árvaságot; nélkülözött, csak-hogy engem szerencsésnek, boldognak láthasson. A szeretet, melylyel hozzá ragaszkodtam, benne is hasonló érzelmét ébresztett irántam. Legyen áldott emlékezte!

Anyámat ezen hír kissé meglepte talán, mert egyetlen gyermek voltam a háznál, kivel napestig

A vámközösség Ausztriával, a hogy 1863-ban stipulátot, nem alterálta Magyarország közgazdasági helyzetét. Egy szabad kereskedelmi alapon álló közös vámterület Magyarországot közgazdaságilag egyetlen helyzetbe hozta minden, szabad kereskedéssel bíró, felig fejlett állammal és mind a jövőre nézve teljesen biztosította az analog helyzet minden áldásos és minden árthalmas következményeit egyaránt — Teljesen utat mutatott más államok történelme és nem lehet tagadni, hogy ugy az 1873-ig terjedő terjeszkedés, mint az ez után bekonkretizált összehuzódás oly tökéletesen hasonlítottak más államok közgazdasági válságainak történetéhez, mint egyik tojás a másikhoz.

Az 1878-iki kiegyezés azonban lényegesen megváltoztatta a helyzetet. A szabad kereskedelmi vezérelv elejtetett s az új formák közt Magyarország az ipar terén nem egyszerűen, de kétfőösen passzív helyzetbe jutott.

Ezt érzi báró Kemény Gábor s ezt érzi az egész ország. De az új földmívelési miniszter még érez és tud többet is. Minden sorából kitetszik, mennyire elborzad a leverő látványtól, mely közgazdasági viszonyaink áttekintésekor megragadta elnéjét. Tíz év alatt míg történt valami ez irányban. Az egész nemzet más útra vetette magát és most — hosszú tíz év csalódása után — kiderül, hogy a nemzet összes közgazdasága azon tényezőre van utalva, melynek emelésére semmi sem tetetett. Vajjon képes lesz-e így felvenni, megállni a heves küzdelmet az u, napról napra erősebb versenyfellel szemben, mely Amerika és Oroszország sivatagairól szál' vele szemben? És ha nem: mi lesz-e nemzet jövője, melynek politikai sorsa, hogy ne mondjuk, politikai végzete az elveszíteti közgazdaságának virágait, gyümölcseit s utóljára hosszú csalódás keserű fájdalommal fordulni vissza azon tényezőhöz, melyet kellőleg fejleszteni, kellőleg ápolni elmulasztott?

oly édesdeden el tudott gyűgyögni, — vagy mert nem látta helyes dolognak azt, hogy egy öt éves gyermek télviz idejére beléphessen a muzsák plomába.

Az azonban engedett a kényszer helyzetnek s miután cszmáinat ugy a hogy, rendbe hozatta s a „rokkocsán is egy kicsit segített”, nehezen bár, de mégis beleegyezett, hogy másnap iskolába menjen. A családi határozat nekem is tudtomra adott azon hozzáadással, hogy holnap 6 órákor talpon legyek, mert akkor utánam fog jöni a néni leánya, kinek kalauzólása mellett meg fogom találni a „calassist”. Calassinak neveztek akkor és némi helységben ma is így nevezik az iskolát. A székely nyelvjárás nem jószívvvel tűri a mássalhangzók összetorlódását, azért a hol lehet, közbe ékelt magánhangzók által lágyítja meg a szavakat. Így lett a latin „classis” szóból a calassis, mely szóban a két s-et a világerő sem mondaná sz-nek a székely, hanem meghagyja a maga valóságában magyar s-nek. Így tanították ezt mindenütt a reform. fausi iskolákban a jó öreg kántorok, azon időkben, mikor a latin nyelv vala ott is a mindenható. Csufolták is őket más hitfelekezetűek, a nélkül hogy be tudták volna bizonyítani, hogy vajjon Cicero hatalmas orációiban az s-et a metsző, vagy a zápfogain ejtette-ki? Ezen időből származhatott azon latin vers is, melylyel a következő napi temetést a mester tudtára adá a muzsáknak:

Audit pueres!
Ibimus ad funeres!
Vos ibitis bis, bis, bis,
Ego ibo post vobis.

Valamint ez is:

O siligo, siligo,
Ego plus non diligo.
Rettenetis szegénység
A teleti mesterség.

Természetes dolog, hogy sehol sz-et ejteni nem szabad.

Az iskolába menettel már eddig is forró va

*) Háromszéken igen elterjedt gyermekjáték, melynek sazonjai leginkább őszre esik.